

*Шаповалюк Карина Володимирівна,
викладач-стажист кафедри психології
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань*

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Поступове відродження психології у системі освіти України починається з дискусій в журналі «Вопросы психологии», в яких взяли участь й українські вчені. Згадані дискусії відбувалися двічі. Перша – у середині-кінці сімдесятих років XX століття, друга – у середині – кінці восьмидесятих. Основним результатом першої дискусії було розуміння необхідності психологічного супроводу навчально-виховного процесу в школі та його теоретичного обґрунтування. В країні почалась експериментальна робота з упровадження посади психолога в школах. Експеримент в основному здійснювався в Естонії, Литві, Росії. За підсумками експерименту у 1990 році було прийнято Положення про психологічну службу в системі народної освіти СРСР.

Практичну діяльність зі створення психологічної служби у системі освіти було розпочато у 1991 році в Інституті психології ім. Г. С. Костюка АПН України де був створений центр психологічної служби у системі народної освіти.

Основною метою діяльності психологічної служби системи освіти є забезпечення і підвищення ефективності навчально-виховного процесу шляхом його індивідуалізації та, одночасно, захист психічного здоров'я і соціального благополуччя всіх його учасників на основі застосування методів і технологій прикладної психології та соціальної педагогіки.

Завдання діяльності психологічної служби системи освіти України полягають у:

- підвищенні ефективності навчально-виховного процесу на основі практичного впровадження новітніх досягнень психологічної науки;
- захисті психічного здоров'я та особистісного суверенітету всіх учасників навчально-виховного процесу;
- сприянні повноцінному особистісному й інтелектуальному зростанню дітей на кожному віковому етапі їх розвитку;
- створенні психологічних і соціально-педагогічних умов для формування у вихованців мотивації до самовиховання і саморозвитку;
- забезпеченні індивідуального, особистісно-орієнтованого підходу до кожної дитини на основі її психолого-педагогічного вивчення;
- профілактиці і корекції відхилень в інтелектуальному і особистісному розвитку учнів, студентів, вихованців.

Створення та розвиток психологічної служби системи освіти базується на ряді принципів та баченні її місії і завдань. Зокрема, розумінні специфіки психології і психологічної практики та історії розвитку прикладної психології в Україні [1].

Базові принципи організації психологічної служби є наступними:

Доступність психологічних і соціально-педагогічних послуг для всіх учасників навчально-виховного процесу закладу освіти. Принцип науковості означає, що уся діяльність психологічної служби ґрунтується на основі наукових підходів, науковій методології і засадах наукової психології. Методи, методики і технології, що застосовуються в діяльності фахівців психологічної служби, мають бути науково обґрунтованими, валідними і надійними [2].

Принцип розвитку передбачає не тільки розвиток об'єктів психологічного впливу – учнів, батьків і викладачів, але й розвиток системи управління, методичного забезпечення, мережі закладів психологічної служби відповідно до вимог педагогічної практики і реформування системи освіти в цілому.

Розвиток організаційної структури психологічної служби обумовлюється двома групами причин.

Перша – зовнішні впливи. Це – завдання реформування галузі освіти, соціально-економічні умови, в яких відбувається навчання і виховання молоді, організаційні засади діяльності системи освіти, децентралізація системи управління і створення місцевих громад.

Друга – внутрішні. Це – розвиток мережі психологічної служби, рівень кваліфікації і професіоналізму її працівників. Тут передбачається можливість творчого застосування методів і методик роботи, перехід від клієнтської моделі соціально-психологічного забезпечення до розвиткової, що ґрунтується на глибокому розумінні тенденцій психічного і соціального розвитку учасників навчально-виховного процесу та їхніх взаємин.

Структурність і цілісність. Цей принцип передбачає функціонування в освітній галузі єдиної психологічної служби з чіткою структурою, підпорядкуванням і координацією взаємодії окремих її елементів. В діяльності психологічної служби системи освіти застосовуються єдині підходи, узгоджена методологія, єдині стандарти до оцінки роботи окремих підрозділів і спеціалістів.

Психологічну службу системи освіти необхідно розглядати як багаторівневу організаційну систему, яка включає основні структурні одиниці і забезпечує надання ефективної психологічної допомоги всім учасникам навчально-виховного процесу. Спектр завдань на різних рівнях функціонування цієї системи має бути диференційованим. При цьому цільовий напрямок діяльності психологічної служби залишається єдиним [2].

Список використаних джерел

1. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості : [учбовий посібник для студентів старших курсів психологічних факультетів та відділень університетів] / О.Ф. Бондаренко. – Харків : Фоліо, 1996. – 237 с
2. Психологічна служба: Підруч./ [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. – Київ : Ніка-Центр, 2016. – 362 с.